

Sygn. akt III AUa 119/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSA Barbara Białecka
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2015 r. w Szczecinie

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty socjalnej

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 listopada 2014 r. sygn. akt VII U 4050/12

1. oddala apelację,

2. przyznaje radcy prawnemu R. K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Szczecinie kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Barbara Białecka SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 119/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej A. S. prawa do renty socjalnej na dalszy okres. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że komisja lekarska ZUS ustaliła, iż ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. S. wskazała, że należy jej się sporne świadczenie, ponieważ od urodzenia jest osobą niepełnosprawną a występujące u niej schorzenia oraz stopień ich nasilenia uniemożliwiają podjęcie jakiegokolwiek zatrudnienia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Sąd I instancji ustalił, że A. S., urodzona (...) ukończyła liceum ogólnokształcące (bez matury). Pracowała przez kilka lat w solarium. W okresie od 1 marca 2004 r. do 30 września 2012 r. ubezpieczona była uprawniona do renty socjalnej. Całkowita niezdolność do pracy pozostawała w związku z niedowładem połowicznym lewostronnym i niedorozwojem KK lewych jako wynik MPD oraz padaczki objawowej. Dnia 4 września 2012 r. ubezpieczona złożyła kolejny wniosek o rentę socjalną.

U A. S. rozpoznano napady padaczkowe rzadkie, monitorowane w poradni neurologicznej oraz niedowład spastyczny lewostronny – stopnia umiarkowanego z adaptacją tych kończyn do warunków życiowych.

Stan zdrowia ubezpieczonej powoduje częściową i trwałą niezdolność do pracy. Ubezpieczona, u której niedowład spastyczny kończyn lewych istnieje do wczesnego dzieciństwa, ma pełną sprawność kończyny górnej prawej, posługuje się komputerem. W schorzeniu trwającym od dzieciństwa nastąpiła adaptacja dotkniętych schorzeniem kończyn do wykonywania nieskomplikowanych czynności, niezbędnych do wykonywania pracy zarobkowej.

Sąd I instancji uznał, że z uwagi na rozpoznaną i leczoną padaczkę, ubezpieczona nie może wykonywać prac wymagających pełnej sprawności psychoruchowej, co jest zbieżne z przeciwwskazaniami wynikającymi z upośledzenia sprawności lewych kończyn – prac na wysokościach, prowadzenia pojazdów, prac wymagających pełnej sprawności obu kończyn górnych, np. prace fizyczne, przy produkcji, przy taśmie, prac wymagających długiego chodzenia.

Zdaniem Sadu meriti, ubezpieczona z wykształceniem średnim – ogólnokształcącym, praworęczna, z pełną sprawnością kończyn prawych, jest jednakże zdolna do wykonywania wszelkiego typu prac biurowych. Może ona także podnieść swoje kwalifikacje kontynuując naukę w szkołach policealnych. U A. S. nie występują zaburzenia funkcji poznawczej, które obniżałyby zdolność do pracy umysłowej. Praca przy komputerze nie jest przy dzisiejszej technologii czynnikiem mogącym powodować napady padaczkowe. U badanej od 2007 roku nie było napadów utraty przytomności a zła reakcja na lek jest podstawą zmiany terapii przez lekarza prowadzącego. Ubezpieczona mogłaby pracować do 6 godzin dziennie w pozycji siedzącej. Tym samym A. S. nie jest całkowicie niezdolna do pracy po dniu 30 września 2012

Na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. 2013 r. poz. 982), Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonej A. S. za nieuzasadnione, bowiem nie jest ona całkowicie niezdolna do pracy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że ustalenia całkowitej niezdolności do pracy, dokonuje się na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w szczególności w oparciu o art. 12-14 tej ustawy. W celu wyjaśnienia spornej okoliczności sąd dopuścił dowód z opinii biegłych z zakresu ortopedii, neurologii, rehabilitacji oraz medycyny pracy.

Biegli orzekający rozpoznali u ubezpieczonej niedowład spastyczny kończyn lewych oraz padaczkę, jednak zgodnie orzekli, że żadne z tych schorzeń aktualnie nie powoduje jej niezdolności do pracy w stopniu całkowitym. Nadto zastrzeżenia zgłoszone przez ubezpieczoną nie mogły w ocenie Sądu meriti podważyć opinii, ponieważ stanowią jedynie polemikę z ustaleniami biegłych. Samo subiektywne przekonanie ubezpieczonej o braku możliwości podjęcia jakiegokolwiek pracy nie dało, zdaniem Sądu Okręgowego, podstaw do orzekania o całkowitej niezdolności do pracy, w przypadku, gdy ocena stanu zdrowia wydana w dotychczasowym postępowaniu jednoznacznie wyklucza istnienie

całkowitej niezdolności do pracy. Dodatkowo, ustosunkowując się do zarzutów A. S., Sąd meriti dopuścił dowód z opinii uzupełniających. W opiniach tych biegli podtrzymali dotychczasowe stanowisko

Sąd I instancji uznał opinie wydane w sprawie za logiczne oraz niewykazujące jakichkolwiek sprzeczności i niejasności. Sporządzone zostały w oparciu o dogłębną analizę dokumentacji medycznej z przebiegu leczenia oraz po przeprowadzeniu badania przedmiotowego ubezpieczonej. Sąd meriti uznał, że zawierają one uzasadnione rozpoznania oraz formułują trafne, logiczne i przekonujące wnioski końcowe. Z uwagi na to także, że zostały wydane przez specjalistów z wieloletnim doświadczeniem zawodowym, popartym uzyskanym tytułem naukowym, Sąd Okręgowy nie stwierdził podstaw do ich podważenia, w związku z czym uznał je za w pełni wiarygodne i miarodajne dla merytorycznego rozstrzygnięcia.

Dodatkowo Sąd meriti zaznaczył, że uprzednio stwierdzona całkowita niezdolność do pracy ubezpieczonej, skutkująca przyznaniem prawa do renty socjalnej na okres od 1 marca 2004 r. do 30 września 2012 r., nie daje podstaw do uznania, że chroniła ją w tym zakresie zasada poszanowania praw słusznie nabytych. Sąd ten wskazał, że wyjąwszy przypadki przyznania renty stałej, specyfiką świadczenia rentowego jest jego okresowość rozumiana w ten sposób, że by nabyć na powrót uprawnienie do tego świadczenia u osoby wnioskującej musiałaby być stwierdzona niezdolność do pracy istniejąca w określonej dacie bądź w określonym okresie i związana ewentualnie z oznaczonymi okolicznościami. Oznacza to, że zmiana stanu zdrowia powódki, mogąca skutkować wystąpieniem u niej niezdolności do pracy, jako okoliczność podlegająca okresowej weryfikacji organu rentowego oraz przy wniesieniu odwołania od decyzji odmownej także kontroli sądowej, przesądza o niemożności uznania, że prawo do renty socjalnej przyznane ubezpieczonej na określony czas stanowi prawo nabyte w rozumieniu przepisów ustawy zasadniczej, albowiem po upływie tego czasu i przy braku przesłanek ponownego jego ustalenia, uprawnienie takie zgodnie z prawem ustaje.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego wywiodła ubezpieczona zaskarżając je w całości. Zarzuciła wyrokowi naruszenie przepisów prawa procesowego mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w szczególności art. 233 k.p.c., art. 227 k.p.c. oraz art. 286 k.p.c. poprzez brak dostatecznego wyjaśnienia okoliczności faktycznych sprawy. Nadto apelująca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o rencie socjalnej, art. 12 ust 1 i 3 oraz art. 13 ust 1 ustawy rentowej poprzez nieuwzględnienie przy ocenie stopnia niezdolności ubezpieczonej do pracy możliwości wykonywania pracy, biorąc pod uwagę poziom wykształcenia i predyspozycje psychofizyczne ubezpieczonej.

Apelująca wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych z zakresu medycyny pracy, traumatologii, rehabilitacji, ortopedii i neurologii na okoliczność ustalenia, czy w stanie zdrowia ubezpieczonej od dnia 1 września 2011 r. doszło do takich zmian, które powodują uznanie jej za osobę częściowo zdolną do pracy.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała między innymi, że Sąd I instancji niesłusznie pominął orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ubezpieczonej. Powinien bowiem zważyć jaki wpływ na zdolność skarżącej do pracy ma stwierdzenie, że jest ona osobą o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W ocenie skarżącej, ustalenia w tym przedmiocie mogłyby doprowadzić do wniosku, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy. Nadto skarżąca zaznacza, że z opinii wydanych w sprawie nie wynika, że doszło do poprawy stanu zdrowia ubezpieczonej od dnia 1 września 2011 r. (daty uznania za osobę całkowicie niezdolną do pracy). Opinie uzupełniające nie wyjaśniają zaś wynikających z powyższego wątpliwości. Dodatkowo skarżąca podkreśla, że ocena czy jest ona całkowicie czy częściowo niezdolna do pracy musi uwzględniać także elementy takie jak poziom kwalifikacji zawodowych, możliwość zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy, etc. Sąd I instancji nie wziął pod uwagę wykształcenia średniego bez matury powódki, a jest to istotne z uwagi na niemożność wykonywania prac, o których mowa w opinii biegłych. Także osoba z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ma nikłe szanse na znalezienie pracy wspomnianej w wyżej wspomnianej opinii.

Mając na uwadze powyższe, skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie A. S. prawa do renty socjalnej od dnia 1 października 2012 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. W każdym wypadku o zasądzenie na rzecz pełnomocnika ubezpieczonej kosztów zastępstwa procesowego z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu według norm przepisanych za postępowanie przed sądem I i II instancji.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości, w pełni popierając rozstrzygnięcie Sądu I instancji.

Sąd Apelacyjny rozważył co następuje.

Apelacja ubezpieczonej nie zasługiwała na uwzględnienie. Wbrew zarzutom apelującej Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawnych. Oceniając zebrany materiał Sąd I instancji nie naruszył także zasad z art. 233 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. W pisemnych motywach zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, jaki stan faktyczny stał się jego podstawą oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Sąd Apelacyjny ustalenia Sądu I instancji w całości uznał i przyjął jako własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 oraz z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, LEX nr 558303). Również rozważania prawne, które skłoniły Sąd pierwszej instancji do oddalenia odwołania od zaskarżonej decyzji są trafne i Sąd odwoławczy podziela je także w całości.

Podkreślenia wymaga, że granice swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego rozumowania. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd zasad określonych w art. 233 k.p.c., wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Tylko te uchybienia mogą być przeciwstawiane uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął to sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 06 listopada 1998 r., II CKN 4/98).

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny zaznacza, że zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.) świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, względnie w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia czy w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

W niniejszej sprawie spornym pozostawało, czy ubezpieczona jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, a jeżeli tak, to czy niezdolność ta spowodowana jest naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 powyższej ustawy.

Na powyższą okoliczność Sąd Okręgowy, mając na uwagę złożoność zagadnienia, powołał biegłych specjalistów w zakresie adekwatnym do rodzaju schorzeń rozpoznanych u ubezpieczonej. Biegli po wnikliwej analizie dokumentacji medycznej oraz badaniu przedmiotowym ubezpieczonej jednoznacznie orzekli, że schorzenia ubezpieczonej, choć występują, to nie czynią jej całkowicie niezdolną do pracy. W postępowaniu dowodowym Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się nieprawidłowości. W związku z tym nie znaleziono podstaw uwzględnienia wniosku zawartego w apelacji, tj. powołania innego zespołu biegłych. Zgodnie bowiem z ugruntowanym stanowiskiem orzecznictwa u podstaw decyzji o powołaniu innych biegłych nie może leżeć wyłącznie wola strony, jej niezadowolenie z wniosków ekspertyzy, lecz zawarte w jej stanowisku konkretne uwagi i argumenty podważające miarodajność dotychczasowej opinii lub co

najmniej miarodajność tę poddające w wątpliwość (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniach do wyroków z dnia 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99, OSNP 2000/22/807 oraz z dnia 5 listopada 1974 r., I CR 562/74, LEX nr 7607). Jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy - subiektywne odczucia ubezpieczonej odnośnie jej stanu zdrowia - dotyczące z resztą nie tyle medycznego rozpoznania chorób, co postawionej diagnozy w zakresie braku całkowitej niezdolności do pracy - nie znalazły swojego potwierdzenia ani w przedstawionej przez stronę dokumentacji, ani też w sporządzonej przez biegłych opiniach, w tym ustnej opinii uzupełniającej. Z kolei sama odwołująca nie przedstawiła żadnych merytorycznych zarzutów, co do ewentualnej wadliwości przeprowadzonych przez biegłych badań.

Nadto Sąd Apelacyjny zaznacza, że – jak już Sąd Okręgowy wskazał w uzasadnieniu skarżonego wyroku – specyfika oceny dowodu z opinii biegłych wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Kryteria oceny tego dowodu stanowią również: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen. Nie można zgodzić się z zarzutami skarżącej jakoby opinie wydane w sprawie pozostawiały miejsce na jakiegokolwiek wątpliwości. Opinie biegłych były spójne, jednoznaczne, kategoryczne, logiczne i kompleksowo ujęły stan zdrowia ubezpieczonej. Sąd Apelacyjny podziela zdanie Sądu I instancji w przedmiocie nadania powyższym opiniom waloru dowodowego o decydującej wadze.

W odpowiedzi zaś na zarzut pominięcia orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, Sąd Apelacyjny podkreśla, że niepełnosprawność nie jest tożsama z niezdolnością do pracy. Zgodnie z treścią przepisu art. 3 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (j. t. Dz. U. z 2011 r., nr 127, poz. 721 ze zm.) ustala się trzy stopnie niepełnosprawności (znaczny, umiarkowany oraz lekki), które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą. Na gruncie obowiązującego prawa nie ma jednak podstaw do utożsamiania niepełnosprawności i niezdolności do pracy i negowania istniejących między nimi różnic. Różnice występują zarówno w płaszczyźnie definicyjnej, jak i w zakresie orzekania o niepełnosprawności i niezdolności do pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2003 r., II UK 386/02). Tak więc, mimo podobieństwa definicji, stwierdzenie umiarkowanego, czy znacznego stopnia niepełnosprawności nie jest równoznaczne z orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy jako przesłance prawa do renty na podstawie ustawy emerytalnej, a także ustawy o rencie socjalnej. W związku z powyższym okoliczność posiadania orzeczenia o niepełnosprawności nie miała istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Dodatkowo argument o ewentualnych trudnościach w znalezieniu pracy przy orzeczonej niepełnosprawności również nie ma znaczenia w niniejszym postępowaniu. Niemożność bowiem wykonywania pracy spowodowana innymi przyczynami niż naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym niezdolność do zarobkowania nie jest niezdolnością do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2004 r., II UK 167/03, OSNP 2004/18/320). Dlatego też w niniejszej sprawie nie podlegała badaniu. Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona nie jest jedynie osobą całkowicie niezdolną do pracy. Nie oznacza to bynajmniej, że może ona konkurować na ogólnym rynku pracy na tych samych zasadach, co osoby w pełni zdrowe, jednakże fakt ten nie może uzasadniać przyznania spornego świadczenia. Wszak osoby niepełnosprawne realizują się na zawodowo mimo występujących u nich ograniczeń a w przypadku ubezpieczonej możliwa jest także dalsza edukacja, pozwalająca na zdobycie dodatkowych kompetencji.

Konkludując podniesione w apelacji zarzuty okazały się nieuzasadnione, a ponieważ brak jest innych podstaw do wzruszenia trafnego rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, które sąd odwoławczy bierze pod rozwagę z urzędu, apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd oddalił w całości.

O kosztach Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 12 ust. 1 pkt 2 w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej radcą prawnego ustanowionego z urzędu (j. t. Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

SSA Barbara Białecka SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko